

Arthur Schopenhauer och Buddhismen

Arthur Schopenhauer (1788 – 1869) var en av 1800-talets viktigaste europeiska tänkare. Hans filosofi var klart inspirerad av den Österländska traditionen, framförallt Buddhismen och han var den som först introducerade Buddhistiska tankar i Västerlandet.



Schopenhauers livssyn brukar betecknas som pessimistisk (jag håller inte med). Den var tydligt influerad av Buddhismens livssyn.

Schopenhauer använder ordet Vilja för att uttrycka ren energi som inte har någon riktning och ändå är grunden till allt som manifesteras i vår värld och våra handlingar. Schopenhauer studerade även den hinduistiska *Bhagavadgita* där Krishna undervisar och förklarar att man är slav under sin längtan om man inte kan avstå från sina begär.

Det centrala i människolivet är enligt Schopenhauer att vi människor har önskningar och begär som vi strävar efter att uppfylla. Problemet är bara att vi aldrig blir nöjda: så fort vi har tillfredsställt ett begär, väcks ett annat inom oss. Och när vi väl lyckas uppfylla en önskan så inser vi att vi egentligen inte blir lyckligare av det. Och så börjar vi önska/längta efter något annat. Och så fortgår det. Livet är ett ekorrhjul (ond cirkel) där vi springer runt, utan att någonsin komma till målet.

Lidandet är på detta sättet oskiljaktigt förbundet med livet. Inte ens vetenskapen kan skapa några egentliga förändringar i människans livsvillkor i detta avseende. Vi är mer eller mindre dömda till ett liv präglad av ett konstant lidande och olycka eftersom ledan (olusten, uttråkningen) infinner sig i samma stund som vi uppnått ett mål.

Vi får aldrig tid att njuta utan ställer omedelbart upp ett nytt mål att sträva emot, vilket gör oss fångar i tillvarons ständiga pendling mellan längtan/begär och lidande/otillfredsställelse. Det enda som kan skänka en tillfällig lindring från detta begär/livsviljan är konsten/musiken och meditationer. Detta är slutpunkten i Schopenhauers filosofiska verk *Världen som vilja och föreställning*.

Schopenhauer rangordnade konsterna och placerade musiken som *number one* som han menade var det bästa sätt att hjälpa oss att betrakta och övervinna livsviljan/begäret. När man studerar Schopenhauers filosofi så märker man tydliga influenser från Indiska filosofin och Buddhismen i synnerhet.

Medlidandet och moralens fundament

Vi förblindas, skriver han, av *Mayas* slöja (en illusion) som är ett begrepp som han har lånat just från det Indiska filosofin (*veda*). Men med konsten och då framförallt musikens hjälp kan vi betvinga viljans/begärets herravälde och se bortom sinnets och språkets begränsningar och samtidigt övervinna viljans eviga strävan att binda våra liv till lidande.

Men permanent befrielse når vi endast genom moralen (han har tydligen förstått hur viktiga de fem etiska övningarna är – *Panca Silas*), vars drivkraft är medlidande. Den goda/moraliska människan inser, enligt Schopenhauer, att det inte finns någonting som heter ”vi mot dom”. Om man inser att

livet är ett lidande så identifierar vi oss med varandras öden vilket manifesteras i en strävan att lindra andra människors olycka och i slutändan utveckla en universell medkänsla.

Liksom Buddhismen (det var nog Theravada-traditionen) så förespråkar Schopenhauer avhållsamhetens moral/etik som den enda rätta vägen för att slutligen befrias från livsviljan/begärets förödande kontroll över våra liv. Schopenhauer menar att det är i medkänslan som vi finner moralens verkliga fundament.

Det vore dock felaktigt att påstå att hans idéer primärt har formats av Buddhistiskt tänkande. Men samtidigt är likheterna med Buddhismens övergripande mål att utslockna begären och därmed att uppgå i Nibbana så uppenbara att det inte går att förneka att vi hos honom ser ett första trevande försök att på filosofins väg förena öst med väst.

Schopenhauer ignorerades till stor del av andra tyska filosofer under sin livstid och hans idéer överskuggades av Hegel (som han ansåg vara en charlatan). Han hade dock ett visst inflytande på författare och musiker (Richard Wagner).

Mot slutet av 1800-talet blev det företrädare han hade givit till viljan ånyo centralt inom filosofin. Speciellt Friedrich Nietzsche erkände hans inflytande och likaså Ludwig Wittgenstein. Vi kan också nämna att Henri Bergson och den amerikanska pragmatismen (William James) står i skuld till analysen av världen som vilja.

Men det var kanske ändå inom psykologin som Schopenhauer har haft störst inflytande. Där hans idéer om lidandet (otillfredsställelse) och hans filosofi om besvikelse/frustrationer påverkat psykoanalysens idéer både hos Sigmund Freud och Carl Jung.

Efterord

När jag förlorade mina föräldrar, först min far 23/10, 2009 och sen min mamma 30/6, 2010 så fick jag lära mig att: när vi går genom livet är det svårt att undvika att ibland drabbas av sorg och besvikelse. Vi må sakna kraft att förändra detta men vad vi kan förändra är hur vi förhåller oss till våra bakslag och lidande.



En av de viktigaste sakerna med Arthur Schopenhauers filosofi är att han kan visa hur vi kan möta sorg, besvikelse och lidande med ett fridfullt sinne.

Men kan en filosofi som är 150 år gammal verkligen lösa upp alla våra knutar och konflikter i människors sinnen idag? Arthur Schopenhauer kunde inte visa en väg ut ur lidandet.

Det kan bara Buddhas 2500 år gamla filosofi - om man förstår de fyra ädla sanningarna och går den ädla åttafaldiga vägen.

Men Arthur Schopenhauer, Bob Dylan, mina vänner i Thailand och Sverige och framförallt Buddha kunde hjälpa mig att övervinna min livs största kris och svåra period. Från hösten 2009 till

sommaren 2010. Ja, man kan säga fram till november 2011 när jag sen åkte tillbaka till Thailand igen för att sprida ut en del av min mammas aska i *Ping River* i Chiang Mai (Loy Kratong i Thailand).

Men där i mellan fick jag sköta begravningen, bouppteckningen, tömma huset (nästan fem containrar) och en liten strid om arvet eftersom det fanns en hel del pengar att hämta.

Som jag skrev innan: utan Buddha, Schopenhauer, Bob Dylan och mina vänner i Thailand och Sverige så hade jag inte klarat av den stora, djupa kris och svåra tid jag fick genomgå.

Källor

Stora boken om filosofin.

Richard Ohlsson – Filosofi.

Bryan Magee – Filosofi den stora boken.

Gunnar Fredriksson – Schopenhauer.

Yu Dan – Kinesisk visdom från hjärtat (Konfucius tankar i det moderna)



Länkar som jag har använt mig av:

www.svenska123.se – av Joakim Wendell

www.wikipedia.org

Musik inspirerat mig under denna period:

Bob Dylan – Time out of mind

Bob Dylan – Together through life

All ära och kärlek till mina föräldrar som har gett mig så mycket kärlek. Tack för all den tid som jag fick vara tillsammans med er.

Dietmar Dh. Kröhnert,

Malmö/Värnamo 30:e juni.2013.